GAZETA POLSKA

Prenumerata w miejscu kwartalnie złp. 12 — miesięcznie złp. 4. Ner pojedynczy gr. 10.

N^RO 338.

Prenumerata na prowincji z opłatą pocztową złp. 20 kwartalnie.

w Warszawie dnia 18 Grudnia 1829 roku w Piątek.

W następującym miesiącu styczniu 1830 *roku, prenumerata zwyczajna na Gazetę Polską zaczyna się. JPP. Prenumeratorów a mianowicie mieszkających na prowincji, lub za granicą, uprasza się o wczesne zapisanie.*

WIADOMOSCI KRAJOWE i ZAGRANICZNE

KROLESTWO POLSKIE.

Wypis z protokółu sekretarjatu stanu królestwa polskiego. Z Bożéj łaski My MIKOŁAJ I. cesarz wszech Rossji, król Polski etc. etc. etc. Zapatrzywszy się na artykuły 44 i 160 ustawy konstytucyjnéj, jako też na postanowienia wiekopomnéj pamięci dostojnego brata i poprzednika Naszego z dnia 1 grudnia 1815, 16 grudnia 1816 i 17 czerwca 1817 roku.

Chcąc dać wiernym poddanym Naszym królestwa Polskiego nowy dowod troskliwości Naszéj w wynagradzaniu zasług i zdolności przyczyniających się do dobra publicznego i sławy narodowéj.

Zamierzyliśmy zebrać w jedno, rozmaite przepisy i urządzenia tyczące się orderu królewskiego *ś. Stanisława*, wydane, tak w chwili jego ustanowienia przez króla *Stanisława Augusta* w roku 1765, jako też później, bąć przez króla Saskiego, xięcia Warszawskiego, bąć przez dostojnego poprzednika Naszego; i do takowych przepisów dodać prerogatywy i przywileje, jakie do téj nagrody przywiązać zarazem uznaliśmy potrzebę, a to w celu utworzenia tym sposobem statutów rzeczonego orderu:

Wskutek czego i na rapport szczególnego komitetu, któremu poruczyliśmy tę pracę, postanowiliśmy i stanowiemy co następuje:

Statuta orderu królewskiego ś. Stanisława.

Artykuł I. Uroczystość orderu królewskiego *ś. Stanisława*, ustanowionego w dniu 7 maja 1765 roku, obchodzoną będzie i nadal corocznie 8go maja, jako w dniu poświęconym *ś. Stanisławowi*, patronowi korony polskiéj.

Art. 2. Order królewski *ś. Stanisława*, dzielić się będzie, jak dotąd, na cztery klassy, których ozdoby są: — *Ozdoba* 1*wszej klassy.* Krzyż stósowny do wzoru tu pod Nrem 1 załączonego, zawieszony na czerwonéj wstędze morowéj, szerokości 4¼ cali, z podwójnym brzegiem białym, na lewy bok z ramienia prawego przepasanéj, z gwiazdą podobną do wzoru obok pod Nrem 2 załączonego, na lewéj stronie piersi nosić się mającą. — *Ozdoba* 2*giej klassy.* Takiż krzyż zawieszony na podobnéj wstędze, 3 tylko cale szerokiéj, na szyi noszonéj, z gwiazdą wyżéj wskazaną. — *Ozdoba* 3*ciéj klassy.* Takiż krzyż zawieszony na podobnéj wstędze 3 cale szerokiéj, noszony na szyi. — *Ozdoba* 4*téj klassy.* Takiż krzyż mniejszy, zawieszony na wstążce 1 i ½ cala szerokiéj, noszony przy dziurce guzika od sukni.

Art. 3. Orderem królewskim *ś. Stanisława* mogą być ozdobieni wszyscy poddani Nasi Polscy, którzy się jego staną godnemi przez jednę z zasług następujących; jako to: — 1.) Znakomite czyny ludzkości; — 2.) Założenie własnym kosztem kościołów, szpitali, szkół, lub instytutów poświęconych użyteczności publicznéj; — 3.) Założenie znacznych dla kraju pożytecznych rękodzielni; — 4.) Wynalazki niezaprzeczonego użytku dla rolnictwa, handlu, umiejętności, sztuk i rzemiosł; — 5.) Wypracowanie i ogłoszenie dzieł za powszechnie użyteczne uznanych; — 6.) Pełnienie znakomite i z pożytkiem dla kraju, obowiązków bezpłatnych publicznych lub innych; — 7.) Otrzymanie korzyści, w jakiémbąć zleceniu, oczekiwanie rządu przewyższających; — 8.) Ulepszenia niezaprzeczone w jakim bąć wydziale administracji krajowéj, przyjęte i zdobrym skutkiem zaprowadzone; — 9.) Środki śpieszne i skuteczne, któreby wielkim klęskom zapobiegły.

Art. 4. Prócz tego officerowie wszelkich stopni, jako też urzędnicy i officjaliści cywilni i wojskowi w czynnéj służbie, którzyby mieli przynajmniéj lat pietnaście istotnéj i nieskazitelnéj służby, znakiem honorowym stwierdzonéj, mogą nabyć kwalifikacji do otrzymania orderu królewskiego *ś. Stanisława* jeśli się szczególniéj odznaczają, bąć w pokoju, bąć w wojnie, ciągłą pilnością, wzorową wiernością, uznaném zamiłowaniem swych obowiązków i wypełnianiem najdokładniejszém powinności, jakie na nich też obowiązki wkładają. — Będą mogły wszelako czynione być wyjątki, co do liczby lat, wymaganéj dla tych, którzyby przez zdolność niepospolitą z wzorowém poświęceniem się połączoną, stali się rządowi użytecznemi.

Art. 5. Nakoniec każdy officer, niemniéj każdy urzędnik i officjalista cywilny lub wojskowy, któryby znak honorowy za 35 lat służby nieskazitelnéj otrzymał, zjedna sobie tém samém dosteczny tytał do nabycia prawa do orderu *ś. Stanisława* 4téj klassy.

Art. 6. Prawa poddanych Naszych, którzy nabędą kwalifikacji do otrzymania orderu *ś. Stanisława*, według artykułów 3, 4 i 5, uznawane będą w sposób następujący:— *a.)* Kandydatów, którzy wcale nie służą lub wyszli ze służby: Naczelnicy rozmaitych wydziałów mający sposobność uznać prawa poddanych Naszych niebędących w służbie, lub ze służby uwolnionych, wykażą je, każdy w drodze sobie zakreślonéj, w celu, ażeby lista przedstawienia tych osób przesłaną była Naszemu namiestnikowi wraz z potrzebnemi dowodami i świadectwami. — *b.)* Officerów wszelkich stopni, oraz urzędników i officjalistów wojskowych: Wódz Naczelny poleci ułożyć z swéj strony listę przedstawienia kandydatów należących do wojska; Co się zaś tycze urzędników i officjalistów wojskowych; listy te ułoży kommissja rządowa wojny, i przedstawi je drogą zwyczajną. — *c.)* Urzędników i officjalistów cywilnych: Ministrowie i urzędnicy rozmaitych wydziałów, każdy w zakresie swych działań, ułożą listy przedstawienia urzędników i officjalistów cywilnych, i prześlą je Naszemu namiestnikowi, wraz ze stanem służby tychże jako też i wyszczególnieniem praw i zasług każdego.

Art. 7. Listy kandydatów ułożone stósownie do artykułu poprzedzającego, będą nam przedstawiane przez Naszego namiestnika, jako też przez Naczelnego Wodza, którzy do nich zdania swe osobiste dołączą.

Art. 8. Na przedstawienie zatém stósowne do artykułu 7 uczynione, oznaczamy wybór i mianowanie osób, które będą miały być ozdobione orderem królewskim *ś. Stanisława.* Decyzję w téj mierze zapadłą, Nasz minister sekretarz stanu udzieli Namiestnikowi Naszemu, co do służby cywilnéj, a Naczelnemu Wodzowi co do wojskowéj, i prześle im ozdoby orderu dla każdego z nowo-mianowanych kawalerów. — Prócz tego powyższy minister wygotuje patent formalny dla każdego ozdobionego orderem 1wszéj i 2giéj klassy, a dla ozdobionych orderem 3ciéj i 4téj klassy wypis z postanowienia Naszego; pisma te opatrzone pieczęcią stanu, wydawane będą każdemu znowo ozdobionych.

Art. 9. Zastrzegamy Sobie oraz nadawanie z własnéj woli orderu królewskiego *ś. Stanisława*, osobom, które tego za godne uznamy.

Art. 10. Piérwsza klassa orderu królewskiego *ś. Stanisława*, udzielona nieposiadającemu klejnotu szlachectwa, nadaje mu takowy dla niego i jego potomstwa. — W tym celu nasz minister sekretarz stanu wyda mu dyplomа, który wolne będzie od opłaty ustanowionéj uchwałą z dnia 24 marca 1829 r. — Prócz tego, ozdoba orderu *ś. Stanisława* jakiéj bądź klassy, nadaje otrzymującym ją osobom tytuł *Kawalerów orderu ś. Stanisława*, i używaną być może w herbach i pieczęciach.

Art. 11. Naznaczamy dla orderu *ś. Stanisława* uposażenie 150,000 złotych rocznie, które podzielone będzie na kommandorje przywiązane do rozmaitych klass w sposób następujący: — 8 kommandorji po 4000 złotych dla 1wszéj klassy; — 12 kommandorji po 2500 złotych dla 2giéj klassy; — 24 kommandorji po 1500 złotych dla 3 klassy; — 48 komandorji po 1000 złotych dla 4téj klassy. — Zastrzegamy sobie nadto wyznaczenie napóźniéj nowych funduszów w tym celu, tak, iżby pomnożyć można i liczbę kommandorji, i ilość uposażenia do każdéj z nich przywiązanego.

Art. 12. Wskażemy szczególném postanowieniem tych z pomiędzy kawalerów, którzy powołani zostaną do pobierania uposażeń do kommandorji przywiązanych. Uposażenia te wypłacone będą przez skarb królestwa, i żadnym podlegać nie będą mogły aresztom sądowym, lub jakimkolwiek wytrącaniom.

Art. 13. Kawalerowie powołani do kommandorji 1wszéj i 2giéj klassy, przybiorą tytuł *kawalerów kommandorów*; powołani zaś do kommandorji 3ciéj i 4téj klassy, mieć będą tytuł *Kawalerów pensjonowanych.* -- Nosić będą jako znak odróżniający, koronę przydaną do ozdoby orderowéj, stósownie do wzoru tu załączonego pod Nro 3.

Art. 14. Jeśliby kawaler kommandor, lub kawaler pensjonowany uznany był za zasługującego na klassę wyższą orderu, takowa udzieloną mu być może. Atoli w tym razie, zachowa dochód kommandorji, która mu nadaną była, dopóki kommandorji wyższéj w skutek rozporządzenia królewskiego nie otrzyma. -- W takim przypadku dla odróżnienia go od istotnych kawalerów kommandorów i pensjonowanych nowéj klassy orderu do któréj należy, liczba umieszczona bezpośrednio pod koroną, oznaczy klassę kommandorji, któréj pobiéra uposażenie, (zobaczyć wzór tu dołączony pod Nrem 4).

Art. 15. Wrazie jakichkolwiek wakansów w kommandorjach, oszczędności ztąd wynikające, lokowane będą corocznie na procent w Banku Polskim, w celu utworzenia nowego kapitału, który przeznaczemy, skoro do wysokości dostatecznéj dojdzie, na stosunkowe utworzenie nowych kommandorji w każdéj ze czterech klass w artyle 11 wymienionych.

Art. 16. Każdy kawaler orderu królewskiego *ś. Stanisława* w służbie cywilnéj lub wojskowéj, którby otrzymał znak honorowy, udowodniający 25 lat nieskazitelnéj służby, będzie miał prawo do zmniejszenia liczby lat wymaganych do emerytury, z postanowieniami z dnia $\frac{1}{13}$ lutego 1824, 19 kwietnia (1 maja) 1825 i $\frac{1}{13}$ czerwca 1829 roku. -- Zmniejszenie to ustanawia się do lat dwóch dla kawalerów 1wszéj i 2giéj klassy, a do roku dla kawalerów 3ciéj i 4téj klassy; lecz będzie się liczyć tylko za klassę najwyższą, którąby każdy kawaler był ozdobiony. -- Co do kawalerów, którzyby opuścili służbę przed ogłoszeniem niniejszych statutów, ci powołanemi nie są do korzystania z rozporządzeń niniejszego artykułu.

Art. 17. Każdy kawaler orderu *ś. Stanisława* wnosić będzie jak dawniéj opłatę stęplową, która pozostaje oznaczoną jak następuje: -- od 1éj klassy 500 złotych; -- od 2éj klassy 300 złotych; -- od 3éj klassy 100 złotych, -- od 4éj klassy 50 złotych. -- Wrazie przejścia z jednéj klassy do drugiéj, wymaganą tylko będzie różnica pomiędzy opłatą od każdéj z nich naznaczoną.

Art. 18. Dla zapewnienia poboru téj opłaty, patenta lub wypisy nominacji każdego z kawalerów Polskich wzmiankowanego w artykule ósmym, będą przesyłane wprost przez Naszego ministra sekretarza stanu do kommissji rządowéj przychodów i skarbu, która takowych wydawać interessantom nie będzie mocną, tylko w zamian za arkusz papieru stęplowego ceny wyrównywającéj przynależnéj opłacie. -- W skutek czego, żaden z kawalerów Polskich nie będzie mógł uwalniać się od wniesienia opłaty stęplowéj, chybaby wyraźnie przez nas od takowéj był uwolnionym, o czém naówczas Nasz minister sekretarz stanu kommissję rządową przychodów i skarbu zawiadomić winien.

Art. 19. Wszelki wyrok sądowy ostateczny, pociągający za sobą kary hańbiące, pociąga za sobą zarazem z prawa utratę stopnia kawalera orderu *ś. Stanisława*, jakoteż utratę prerogatyw i przywilejów, które do niego są lub niniejszemi statutami przywiązane zostaną.

Art. 20. Niniejsze rozporządzenia składają wyłącznie statuta orderu królewskiego ś. *Stanisława;* wszelkie zatém poprzednie rozporządzenia względem tegoż samego orderu, po dziś dzień zapadłe, zostają uchylone.

Art. 21. Wykonanie niniejszego postanowienia, które w dzienniku praw umieszczone być ma, wszystkim ministrom Naszym, w czém do którego należy, polecamy.

Dan w Petersburgu dnia $\frac{2}{14}$ września, roku Pańskiego 1829, a panowania Naszego 4go.

(podpisano) MIKOŁAJ.

Minister sprawiedliwości Ig. *Sobolewski.* -- Przez cesarza i króla, minister sekretarz stanu: w zastępstwie radca stanu nadzwyczajny (podpisano) Ig. *Turkuł.* -- Zgodno z oryginałem, minister sekretarz stanu, w zastępstwie radca stanu nadzwyczajny (podpisano) Ig. *Turkuł.* -- Zgodno z oryginałem, radca sekretarz stanu jenerał dywizji (podpisano) *Kossecki.* -- Zgodno z wypisem, minister sprawiedliwości Ig. *Sobolewski.* -- Za sekretarza jeneralnego, szef bióra *Młodzianowski.*

Rozkaz dzienny do wojska polskiego.

Wkwaterze głównéj w Warszawie dnia 29 *listopada* (11 *grudnia*) 1829. *r.*

ZA NAJWYŻSZYM ROZKAZEM.

Postępuje na podporucznika i umieszczony zostaje. *W bataljonie* 1 *weteranów czynnych.* Z korpusu żandarmerji, podoficer Maciéj Kolczyński.

Przeniesieni zostają. *W korpusie artyllerji i inżenjerów.* Do dyrekcji materjałów: z kompanji 1 pozycyjnéj pieszéj, porucznik Michał Kamienobrodzki; z kompanji 1 lekkiéj pieszéj, podporucznik hrabia Stanisław Rzewuski; z kompanji 1 garnizonowéj, podporucznik Józef Grzywaczewski. — Do dyrekcji arsenału składowego: z kompanji 1éj lekkiéj pieszéj, podporucznik Józef Kinast. — Do dyrekcji arsenału budowniczego: kassjer brygady 1éj pieszéj, porucznik Jan Gołembiowski; z kompanji 2éj lekkiéj pieszéj, podporucznik Adam Multanowski; z ½ kompanji rakietników pieszych, podporucznik Mikołaj Gałecki. — Do dyrekcji artyllerji twierdzy Modlina: z kompanji 3éj lekkiéj pieszéj, porucznik Bartłomiéj Kosmowski.

Wraca do czynnéj służby i umieszczony zostaje. *w Piechocie.* W pułku 6m linjowym: porucznik weteranów Alexander Bartkiewicz.

Otrzymują żądane dymissje dla słabości zdrowia. *W sztabie głównym.* W części jenerała kwatermistrza jeneralnego, podporucznik Ludwik Romer. — *w Piechocie:* w pułku strzelców pieszych J. C. K. Mść Nr. 1, podporucznik Leopold Koszutski. — Dla interessów familijnych w tymże samym pułku, podporucznik Filip Chodecki. W pułku 4m linjowym, podporucznik Rafał Łaski, w stopniu porucznika. W pułku 8m linjowym, podporucznik Józef Swięcicki, w stopniu porucznika. — *w Jeździe:* w pułku strzelców konnych Najjaśniejszéj ces. i król. Jejmci N. 2, podporucznik Antoni Krosnowski. W pułku ułanów J. K. M. X. Oranji Nr. 1, podporucznik Wincenty Budziszewski, w stopniu porucznika.

Otrzymują urlopy, *w sztabie głównym:* adjutant polowy przy Naczelnym Wodzu, z pułku strzelców konnych gwardji, podporucznik hr. Zamojski, przedłużenie urlopu do dnia 17 lutego (1 marca) 1830 r., do Włoch. *w Gwardji:* W Pułku strzelców konnych, podporucznicy: Kęszycki, przedłużenie urlopu na miesięcy 2, do Galicji Austrjackiéj, i Stempkowski, na dni 28, w gubernję Kijowską. W pułku grenadjerów podporucznik Wojniłowicz, na miesięcy 2, w gubernję Grodzińską, i Mińską. — *W korpusie artyllerji i inżenjerów:* w baterji 1éj lekkiéj konnéj, podporucznik Jaraczewski, na dni 15, w W. xięztwo Poznańskie. W bataljonie saperów, podporucznicy: Jeżewski na dni 45, i Dolinger, na miesięcy 2, ostatni w gubernje Wołyńską i Wileńską. *W piechocie:* w pułku 5m linjowym, podporucznik Felix Slaski, na dni 16, do Krakowa. W pułku 6m linjowym, kapitan Oszczekliński, na dni 75, w gubernję Wileńską. W pułku 7m linjowym, podpułkownik Zawadzki, na dni 20, w W. xięztwo Poznańskie. W pułku 8 linjowym, podporucznik Rudolf Slaski, na dni 25, do Krakowa. W pułku 2m strzelców pieszych, podporucznik Manicki, na dni 20, do Galicji Austrjackiéj. — *W jeździe:* w pułku strzelców konnych J. C. M. W. X. Alexandra następcy tronu Nr. 1, podporucznik Drewnowski, na dni 45, w obwód Białostocki. W pułku 3m strzelców konnych, podporucznik Przemyski, na miesięcy 3, do Krakowa i Galicji Austrjackiéj. W korpusie żandarmerji, porucznik Załęski, na dni 45, do Gallicji Austrjackiéj.

Wykreślony zostaje z kontrol. *W korpusie inwalidów i weteranów:* podporucznik weteranów, Karol Stankiewicz, zmarły w dniu 21 listopada (3 grudnia) r. b.

Naczelny wódz
(podpisano) KONSTANTY W. X. R.

Zgodno z oryginałem p. o. szefa sztabu głównego.
Jenerał brygady *Siemiątkowski.*

Wiadomości Warszawskie.

— N. Pan wyrokiem swym dnia 17 października r. b. wydanym, upoważnił Radę administracyjną do zwołania niezwłocznie sejmów i zgromadzeń gminnych w miejscach i czasach przez nią mających być wskazanemi w listach zwołujących, które też i trwania wspomnionych zgromadzeń oznaczą. Zgromadzenia te, zajmą się wyłącznie odnowieniem 3ciéj części członków izby poselskiéj; wychodzących podług kolei oznaczonych losem na sejmie roku 1817, oraz zastąpieniem tych, z pomiędzy rzeczonych członków, którychby za wakujące miały być uznanemi, stosownie do przepisów ustawy konstytucyjnéj i statutu organicznego o reprezentacji narodowéj z dnia 1 grudnia 1815. Zajmą się także odnowieniem rad wojewódzkich wedle uchwały namiestnika z dnia 15 maja 1816, niemniej ułożeniem list kandydatów na urzędy administracyjne i sędziowskie, podług przepisów objętych artykułami 64, 65, 66, 167, wspomnionego statutu organicznego.

— Rada administracyjna królestwa, mianowała postanowieniem z d. 9 b. m., marszałkami zgromadzeń politycznych. Do okręgu gminnego miasta stołecznego Warszawy cyrkułu 4, Karola Kurtza; do cyrkułu 7, Józefa Celińskiego. W województwie Płockiém: do powiatu Płockiego Henr. Nakwaskiego; do ptu. Lipnowskiego Jgn. Chełmickiego; do ptu. Mławskiego Józefa Turowskiego; do ptu. Przasnyskiego; Augusta hr. Krasińskiego; do ptu. Pułtuskiego, Antoniego Mieszkowskiego; do ptu. Ostrołęckiego, Józefa Glinkę. — Do okręgu gminnego Pułtusko-Płockiego, Ignacego Krzemińskiego; do okr. gm. Przasnysko-Ostrołęckiego Franciszka Surowskiego; do okr. gm. miasta Płocka, Augusta Zaleszczyńskiego.

MULTANY i WOŁOSZCZYZNA. — *Pszczoła Wołoska*, zawiera następujące wiadomości z Bukaresztu z dnia 14 (26) listopada.

Onegdaj przybył tu pełnomocny prezydent dywanów Multańskiego i Wołowskiego, jenerał-porucznik Kisselew. Dziś wraz ze wszystkiemi bojarami udał się do cerkwi ś. Metropolji dla ubłagania Opatrzności Boskiéj o oświecenie go w wypełnianiu powierzonych sobie obowiązków. Po nabożeństwie poszli bojarowie do pałacu barona Metani, mieszkania prezydenta, dla złożenia mu swojéj uniżoności. Poczem prezydent objawił im dobroczynne postanowienia N. cesarza Jmci wszech Rossji dla tutéjszych xięstw, i w słowach dobitnych wezwał bojarów do współdziałania ku osiągnieniu pożądanego celu, jako w epoce rzadko się zdarzającéj, w któréjby z taką dogodnością i okazałością prawdziwe uszczęśliwienie narodu przyjść mogło do skutku.

— Zima bardzo wczesna poczęła się w tych stronach; po śniegach, które od dwóch dni spadły, mamy zimno 15 stopni, ale równie niespodzianie mieliśmy straszne trzęsienie ziemi, które się uczuć dało dziś rano około godziny 3 i minut 35 przed wschodem słońca. Łoskot, jaki się tu dał uczuć, zapowiadał straszliwe trzęsienie, z szybkością następowały wstrząśnienia z dołu do góry, a potem uderzenia horyzontalne na krzyż, i groziły obaleniem wszystkiego; takowe szły w kierunku ku zachodowi; do tego następowały kiedyś niekiedyś tak mocne uderzenia i towarzyszący temu łoskot, że rysy i rozwaliny budynków, wszystkim mieszkańcom niezwłoczne zapowiadały zniszczenie. Po 2 i pół minutach takowe ustało; kołysanie się zaś na ziemi trwało jeszcze około 20 sekund, poczem i to minęło i dała się uczuć tylko woń fosforyczna. Nie masz domu najmniejszego zbudowanego, któryby nie był uszkodzony, a wiele tak zostało popsutych, iż na tę zimę nie mogą być zamieszkanemi. W wielu domach porozwalały się ściany, i słychać, że ludzie utracili życie. Bliższe wiadomości o tém zdarzeniu wykażą dokładniéj poniesioną klęskę. Nikt z ludzi nie pamięta podobnego trzęsienia, które gdyby było cokolwiek dłużéj trwało, tedy nieochybnie spotkałby był stolicę ten sam los co i Lizbonę. Już przedtym strasznym wypadkiem na dwie godziny przed północą dało się czuć bardzo lekkie ziemi kołysanie, a po tém okropném trzęsieniu, przy wschodzie słońca, jeszcze raz było wstrząśnienie.

— *Z Jass d.* 17 (29) *listopada.*

Dnia 24 i 25 b. m. przybył tu park artylerji, składający się z 54 dział ciężkiego i średniego kalibru i znależącemi do tego wozami amunicyjnemi, nazajutrz przeprawił się przez Prut idąc drogą do Besarabji. — Od przeszłego tygodnia zmniejszyła się zaraza z powodu nastąpionych tęgich mrozów i co dawniéj 20 do 30 osób wymierało codziennie, dziś najwięcéj 8 lub 10 umiera. Taki sam stopień zelżenia daje się postrzegać i w sile zaraźliwości. W dystrykcie Botuszańskim, zaraza znikła zupełnie, ale donoszą z Dorohory, że pokazała się u pewnego izraelity we wsi Radaytz nad Prutem na przeciwko Lipkani.

— W dniu 14 (26) o godzinie 4 rano, dało się uczuć wstrząśnienie, któremu towarzyszył łoskot idący ze wschodu na północ; wstrząśnienia te trwały przeszło 60 sekund, wiele mocnych budowli zostało porysowanych i prawie do upadku przywiedzionych; sklepienia naszego gymnazjum bazyljańskiego, w klasztorze trzech śś. biskupów, budowy gotyckiéj, stojącéj od lat 165, są w niektórych miejscach uszkodzone. Po południu około 2 godziny, ponowiły się te wstrząśnienia ziemi, poczém upadł śnieg.

WIADOMOSCI NAUKOWE.

O wyrobach lnianych jako najważniejszym przedmiocie przemysłu technicznego i gospodarstwa narodowego.

(Dalszy ciąg.)

VI. O blichach przędzy i lnianych wyrobów.

Pod wyrazem blichu rozumiemy zniszczenie naturalnego koloru w lnie jako materjale surowym. Przędza przedstawia nam bardzo delikatne włókna, pewnym rodzajem miazgi powleczone, która lnowi szary kolor nadaje. Z przekonania wiemy to, iż kolor włókien lnianych jest biały, skoro zniszczemy w blichu chemiczno-technicznym sposobem rzeczoną miazgę.

Początek sztuki blicharskiéj ginie w pomroce wieków. Najpierw w blichach używano pewien gatunek ziemi, czyli gliny posiadającéj własności wybielania, jednak gdy nie posiadała tę własność w potrzebnym stopniu, wynaleziono roszenie i przekonano się wkrótce, że działanie słońca, atmosfery i dżdżu, zawiéra niedokwasy w owych wiekach jeszcze nieznane, które spędzają szary kolor płótna.

Ściślejsze połączenie się z sobą narodów pomięszało ich obyczaje, udzieliło nawzajem nowych wyobrażeń, które nadawszy jeden kierunek połączeniem swojém, władzom umysłowym, obudziło ducha wynalazków, a zwracając go na wiele rzeczy otaczających człowieka, zatrzymało jego uwagę i na sztukę blicharską która nieznacznie posuwała się przez wiele wieków i dopiéro za naszych czasów zadziwiającą szybkością stanęła na ostatnim szczeblu doskonałości.

W blichowaniu postępowano innym sposobem u starożytnych, a innym postępują w naszych czasach.

Sztuka blicharska naszego wieku, polega na użyciu mineralnych kwasów, jako to nadkwasu solnego, kwasu siarczanego czyli witriolu. Kwas siarczany w blichach nie używa się sam przez się, ale kwas solny bierze się przeistoczony na gaz, przy czém zachować trzeba największą ostrożność, bo niezręczne obejście się z tymże, naraża na niebezpieczeństwo życie ludzkie. Téj niedogodności zapobiegając, łączy się gaz z wodą albo z potażem, i tak użyty do blichowania, traci moc swoję przez parowanie i nie jest tyle szkodliwy. Lecz przysposobienie zapasów kwasu solnego pociąga za sobą znaczne koszta, mięszają więc dla oszczędności tak zwani skoroblicharze solan sody z kwasem siarczanym, ktory oddziela od soli kwas, solanem sody oxygenowany. Do blichowania mieszanina ta zawiérać powinna w sobie, 60 części kwasu solnego i siarczanego a 50 części wody: im ściśléj łączą się te materjały z sobą, tym łatwiéj kwas siarczany wydobywa gaz kwaśny.

O należytéj mocy jego przekonywamy się w ten sposób: iż wlewa się w tę mięszaninę indigo rozpuszczone w kwasie siarczanym. Kolor tego roczczynu zmienienia się przez działanie nadkwasu solnego; z ilości więc z mienionéj mieszaniny, sądzi się o właściwéj jéj mocy.

(Dalszy ciąg nastąpi.)

— Dołącza się tabella wygranych 5 klassy 36 loterji klassycznéj.

TEATR NARODOWY. — *Klara Hoheneichen.*

TEATR ROZMAITOSCI. — *Intryga w straganie. Gaduła nad Gadułami. Bioraliści.*

W. DRUKARNI GAŁĘZOWSKIEGO I KOMP. PRZY ULICY ŻABIEJ Nro 472.